

450320

Cenzurat

V. Évfolyam. 1. szám.

Január 1936.

HUMANITAS

(TESTVÉRISÉG)

A JÁNOSRENDI SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA

KÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA.

SZERKESZTI:

AZ UNIO □ TAGJAIBÓL ALAKITOTT SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

CUPRINSUL

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Calendar de muncă.

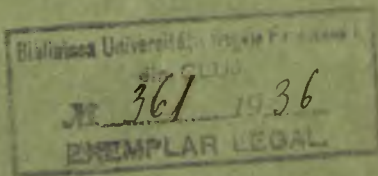
Comunicate oficiale.

Fr.: dr. E. J.: Francmasoneria maghiară
în secolul XVIII. .

Detractori.

Francmasoneria din Țara.

Informațiuni.

TARTALOM

Munkanaptár.

Hivatalos közlemények.

Dr. J. E. iv.: A XVIII. sz. magyar
szabadkőművessége.

Rágalmazók.

Belföldi szabadkőművesség.

Hírek a nagyvilágból.

INHALT

Arbeitskalender.

Ämtliche Mitteilungen.

Br.: Dr. E. J.: Die ungarische Freimaurerei
im XVIII. Jahrhundert.

Verleumder

Freimaurerei im Inlande.

Nachrichten.

MUNKANAPTAR

A Romániai Nemzeti Nagypáholy Jánosrendi Szövetségének védelme alatt dolgozó t. és t. páholyok munkarendje

Unio

Cluj—Kolozsvar keletén. Helyisége: Str. Baba Novac 3. — Munkanapjai: Minden hó első és harmadik szerdáján este 8 órakor. Páros szerdákön érkezik — Profáncim: Zipszer Alajos str. Baba Novac 3.

Aurora

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Strada Voivodul Mihai 9. — Munkanapjai: Minden második hétfő este 9 órakor. Közbeeső hétfőn érkezik — Profáncim: Dr. Fischer Gyula orvos Braşov, Str. Reg. Carol 59. — A szöv.: kancellár profán címe: Braşov, Strada Regina Maria 26.

Traian

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden szerdán este 8 órakor. — Profáncim: dr. Ioan Hoza Str. Reg. Carol No. 56.

Zu den drei Säulen

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Strada Noua 27. — Munkanapjai: Minden kedden este 8 órakor. Profán címe: Ludovic Servacius, ny. subprefect, Braşov.

Concordia

Arad keletén. Helyisége: Bulv. Gen. Dragalina 30. — Munkanapjai: Minden csütörtökön este fél 9 órakor. — Profán címe: Dr. Szöllössi Zsigmond ügyvéd, Arad, Str. Regina Maria 3.

Szabadkőműves-irodalom

Lennhoff Eugen: Die Freimaurer. Ihre Geschichte, Organisation und ihr heutiges Wirken, 476 Seiten und 107 Bilder.

Brosch. Rm. 14.—, Ganzleinen Rm. 17.—

Gaston Martin: La Franc — Maçonnerie
Frs. 12.—

O. Caspari: Die Bedeutung des Freimaurertums V. Ungar B.

Balassa József: Kossuth Amerikában.
2 50 P.

Balassa József: A szabadkőművesség története.
1.— P.

Balassa József: A szabadkőművesség kézikönyve. (Káté.) I. Inasfok 1 50 P.
II. Legényfok. 1.— P.

Az itt felsorolt művek megrendelhetők a „Testvériség” kiadóhivatala utján.

Bethlen Gábor

Tárgu-Mureş—Marosvásárhely keletén. Helyisége: Str. Ştefan cel Mare 83. — Munkanapjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 8 órakor. — Profáncim: Dr. Feterfi István orvos, Piaţa Reg. Ferdinand 32.

Bihar

Oradea—Nagvárad keletén. Helyisége: Alea Romei 2. Munkanapjai: Minden 2. hétfőn este 1/2 8 órakor; közbeeső hétfői napokon érkezik. Profáncim: Dr. Meer Samu Bulv. Reg. Ferdinand 10.

Pax

Timişoara—Temesvár keletén. — Helyisége: Bulv. Reg. Ferdinand, Palatul Lloyd — Lloyd palota. — Munkanapjai: Minden hó második és negyedik hétfőjén este 8 órakor. Páratlan hétfőkön tisztii érkezik. — Profán címe: Balázs Lajos ny. vasuti főfelügyelő, Timişoara: IV. Str. Al. Bonnaz 12. Magánügy.

Die Arbeit

Bucureşti—Bukarest keletén. Helyisége: A nagypáholy str. Câmpineanu 45 szám alatti helyiségben dolgozik. — Munkanapjai: Minden hétfőn este 9 órakor. A hó első hétfőjén érkezik. Profán címe: Berthold Adler Bucureşti III. Bdul Dacia 14.

Kölcsey (Satu Mare—Szatmár),

Tisza (Sighetul-Máramarossziget) és

Hunyad (Deva—Déva) átszervezés alatt.

Freimaurerische Bibliothek,

bescheid aus cca 100 Bänden, enthaltend die besten Werke über Geschichte und Wesen der Freimaurerei, Rituale, Konstitutionen, etc.

Billig zu verkaufen

Zahlung auch in Raten angenommen. Auskunft beider Administration dieser Zeitschrift. Auf Wunsch wird verzeichnis vorgelegt.

HUMANITAS

KÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA

Publicațiuni oficiale

Marele secretar al Federațiunei Ioanite raportează în modul următor despre Conventul anual ordinar al Fr.: L.: S.: I.: ținut la 17 și 18 Noembrie 1934 în Or.: Timișoara, pe baza tabeli de lucru luate la Convent.

La 17 Noembrie Consiliul nostru federal a avut o ședință care a pregătit propunerile pentru Convent. Fr.: M.: M.: L. S. a deschis ședința cu o cuvântare de adânc conșinut. Aceasta cuvântare a fost comunicată în întregime în ultimul număr al revistei noastre. După Conventul a luat la cunoștință tabla de muncă a conventului din anul trecut, raportul anual al Marelui secretar și cel al Marelui Tezaurier și a dat descărcarea Fr.:-lui Marele Tezaurier, aceste a prezentat bugetul pe anul 1934—35 pe care Conventul l'a luat la cunoștință.

După această Conventul a început să dezbătă moșiunile. Prima propunere a vrut să lupie contra boalelor populare pe cale socială prin înființarea unei lige. Cu această propunere se va ocupa din nou viitorul Convent, după propunerea concretă a lojelor. Cealaltă propunere vrea să ajute ridicarea culturai poporului prin lecturi românești și ungurești de spirit fr.:. Aceasta propunere Conventul a primit-o; mai în urmă a hotărât să schimbe numele foaiei oficiale a Federațiunei în „HUMANITAS“.

Acum Conventul a trecut la dezbaterrea celor două puncte principale ale ordinei de zi. Fr.: dr. F. A. Mare Orator a înaintat proiectul noiei constituții, pe care Conventul l'a aprobat cu unanimitate și a decis ca noua constituție să între imediat în vigoare cu excepțiunea părții legislative, pe care o va dezbate viitorul Convent. Al doilea punct principal al ordinei de zi a fost efectuarea alegerilor. M.: M.: al Federațiunei s'a ales din nou cu unanimitate Fr.: L. S. Pro Marele Maestri FFr.: dr. Sz. Zs., dr. R. M. și dr. L. G. Tot cu unanimitate de voturi a ales Conventul pe marii funcționari și pe cei 3 membrii ai comisiunei permanente și ai comisiunei de control a finanțelor. După exprimarea mulțumirilor Marelui M.: din nou ales pentru încrederea FFr.:-lor, Venerabilul lojei Pax, Fr.: B. L. a comunicat că loja lor și-a ales membru de onoare, drept recunoștință pentru meritele sale francmasone, pe Fr.: M.: M.: L. S., care a mulțumit pentru această distincțiune. După reînțoarcerea trunchului de binefacere Or.: FFr.: H. K., L. S. și dr. Sz. Zs. a pronunțat discursuri de lanț, iar după închiderea lucrului, FFr.: au luat parte la o masă comună.

Conventul anual ordinar al M.: L.: N.: R.:

Conventul anual ordinar al M.: L.: N.: R.: s'a ținut la 8 și 9 Decembrie 1934. La acest Convent Federațiunea noastră a fost reprezentată prin M.:

M.: Marele Secretar și membrii comisiunii permanente ai F.: L.: S.: I.: Marele M.: al M.: L.: N.: R.: s'a ales din nou cu entuziasm unanim, Principele Gh. V. B. Marele Maestru din nou ales a fost salutat în numele Federațiunii noastre de către Marele Maestru de Rit Ioanit L. S. (Aceasta cuvântare vezi la urma acestei comunicări.) Fr.: M.: M.: B. a mulțumit pentru încrederea arătată față de el și a amintit cu cuvinte călduroase Federațiunea noastră de Rit Ioanit. La masă, ce a urmat lucrului, Marele Maestru comun din nou ales, a schițat într'o cuvântare excelentă situațiunea masoneriei mondiale și a arătat cu cuvinte adânc mișcătoare, că francmasoneria are astăzi atribuțiunea de a influența ca popoarele și statele să trăiască între ele în pace, căci doar în cazul unui eveniment nou războiu, cu ajutorul tehnicii dezvoltate a aeronauticeii, se distrug în timpul cel mai scurt orașe întregi. Fr.: M.: M.: a arătat activitatea sa în funcțiunea de președinte al Federațiunii Internaționale de Aeronautică — la aceasta Federațiune aparțin astăzi 53 națiuni — vorbind mai târziu cum poate să concordeze funcțiunea sa în Federațiunea aceasta atât de importantă în viața popoarelor, cu idealul fr.:mason. Cuvântarea împunătoare a Marelui Maestru a fost primită de FFr.: cu mare plac.

Au vorbit încă mai mulți FFr.: de Rit Scoțian, ale căror cuvântări au fost primite deasemenea cu plăcere. Fr.: M.: M.: a închis această seară de serbătoare care a decurs în mod solemn, după miezul nopții.

Cuvântarea Marelui Maestru L. S.

Prea Puternice și Prea Ilustre Mare Măestre!

Prea Puternici și Prea Ilustrii Frați!

Iubiți Maeștrii și Frați!

Cred că nu este fără interes pentru Frașile Voastre să aruncăm o scurtă privire asupra spiritului în care se lucrează în lojele noastre Ioanite.

Ultimii doi ani au fost pentru noi, frași Ioaniși, timpuri triste, din cauza că nu am avut posibilitatea nici de a preveni, nici de a repara marea ruptură din M.: L.: N.: R.: Inșă deprimarea s'a risipit și încetul cu încetul frași Ioaniși și-au refăcut calmul, devotându-se din nou în ateliere unei munci liniștite și binecuvântate, — unei munci care *numai ea* poate da mulțumire inimii de mason: înțeleg, munca pentru „cioplirea pietrii brute“, a cărei importanță primordială am relevat-o neîncetat.

Noi trăim în ferma convingere, că numai dintr'o schimbare radicală a concepțiilor poate purcede schimbarea vremurilor haotice de azi. Această schimbare va *trebui* să se înfăptuiască, dacă nu vrem să vedem năruindu-se *toate* culturile omenești, nu numai aceea a unui popor. Schimbarea trebuie pregătită în sufletele celor mulți cari împletesc lanțul masonic, pentruca de aici să radieze asupra vieții statelor și popoarelor. Iar pregătirea aceasta este, după credința frașilor Ioaniși, scopul și jinta cea mai de frunte a masoneriei din toată lumea, dacă nu voim să reducem ritualul și simbolurile noastre masonice la o jucărie vrednică doar de copii.

Apărarea „umanului“ în viața statului și în cea a unui popor este condițiunea de bază pentru o fericită conviețuire a cetățenilor de diferite naționalități și confesiuni; și cum umanismul, adică crearea și cultivarea unei umanități înnobilate, este ideea care dă viață masoneriei, ba este chiar sâmburele ființei ei, —

francmăsoneria este una din forțele culturale creative ale societății omenești. Din acest motiv, apărarea „umanului” trebuie să fie „scopul etern” la a toată masoneria.

Or, aceasta sună aproape ironic, astăzi; când vedem cum este masoneria atacată în toate țările și observăm cum pasiunile colective și nebunia colectivă de cari sunt cuprinse popoarele, dominează toată Europa și toată lumea; cum procedează puterea, pretutindeni în lume, în modul cel mai nesăbuit față de cei fără putere; cum domnește sărăcia și foametea și cum toată omenirea amenință să se destrame din încheeturi. Acum se adeverește principiul, că atitudinea interioară naște faptele!

Iată pentru ce, Prea Puternice și Prea Ilustre Mare Măestru și Puternici și Ilustrii Frați, iată pentru ce preînd eu frașilor din lojele Ioanite o asiduă colaborare intelectuală pentru lămurirea datorințelor masoneriei și a bunelor noastre loji bătrâne.

Nu laude reciproce, nici fraze! — ci gândire, obiectivitate sinceră! nu mândrie personală, ci sinceră străduință de a colabora la refacerea justelor valori umane și la crearea unor condițiuni fericite de conviețuire în noua noastră patrie, România! Am satisfacția de a constata cu bucurie, că lojele Ioanite ale Federației Simbolice Ioanite din M.: L.: N.: R.: înțeleg seriozitatea acestor timpuri prin cari trebuie să treacă generația noastră, adică noi, și fin seamă de ele.

Ar fi prea mult să enumerăm aici toate lucrările de reală valoare cari s'au executat sub ciocanele lojelor noastre „pentru a lumina mintea și de a deschide inima la tot ce e bine și frumos” — cum se exprimă atât de sublim ritualul. Fratele nostru Silviu Rusu va relata unele exemple din ultima dare de seamă a lojei „Concordia” din Arad, care numără astăzi peste 100 membri activi. Din aceste exemple veși. avea ocaziunea să vedeși Iubiți Frați, care este mentalitatea lojelor Ioanite și cum frații se străduiesc, ca în colaborare cu alte loji, concepția lor umanitaristă, să dea naștere unor opere de adevărat umanitarism, în lumea profană.

Astfel stau azi, Iubiți Frați, cu conștiința masonică împăcată, în fruntea acestei mici cete de 500 „bărbați liberi și de bune moravuri”. Ne turbură și pe noi, nu arareori, micile și marile neajunsuri ale lumii și ale omenirii și ale patriei noastre iubite, — neajunsuri cari — durere — silesc oameni valoroși să cunoască grija zilei de mâine, dar ele nu pătrund peste pragul sanctuarului. Deși ne înfrizează inimile, chiar în ce privește speranța unei conviețuiri mai fericite a oamenilor, nu voim să scăpăm din vedere, nici să pierdem curajul, că și aici în patria noastră, România-Mare, *Arta Regală* are de îndeplinit și trebuie să îndeplinească marea operă a viitorului, dar nu numai a viitorului ci și a prezentului.

În prima linie trebuie să ne dăm clar seama — bineînțeles — că în acest scop e nevoie să ne adapăm din spiritul adevăratului umanitarism. Numai așa vom putea crea noi condițiuni, iar dacă, — ca acum — primim numai spiritul condițiilor existente — vom pieri.

Aceasta este problema care se pune astăzi omenirii, de către destin.

Cu aceste gânduri și idei salut aici pe Prea Ilustrul nostru Mare Maestru Principe Bibescu, în numele Federației Lojelor Simbolice Ioanite, mulțumindu-i din toată inima pentru tot sprijinul ce ne-a acordat și de care îl rugăm respectuos și pentru viitor.

Delegaților trimiși aici de Lojele Ioanite însă le zic „Sus și la ordine frașii mei!” „În onoarea și ca omagiu pentru Prea Puternicul și Prea Ilustrul nostru Mare Maestru Principele Bibescu: Spre mine cu semnul — după mine cu baterea!”

Hivatalos közlemények

A Jánosrendi Szövetségnek 1934. november 17. és 18-án Timișoara kel.én tartott rendes évi konventjéről a Szövetség főtitkára a konventről felvett munkatábla alapján a következőkben számol be.

November 17-én szövetségstanácsunk tartott ülést, mely a javaslatokat készítette elő a konvent számára. November 18-án d. e. 11 órakor I. f. munka keretében kezdődött a konvent. L. S. nagym. tv. mélyen szántó beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Beszédét lapunk múlt száma egész terjedelmében közölte. Miután a konvent a múlt évi konvent munkatábláját, a főtitkár évi jelentését és a főkincstáros jelentését tudomásul vette és a főkincstáros tv.-nek a felmentvényt megadta, ez az 1934/5 évi költségvetést mutatta be, melyet a konvent szintén tudomásul vett.

Ezután a konvent az indítványok tárgyalásába kezdett. Az első indítvány a népbetegségek leküzdését társadalmi uton, liga alakításával akarta elérni. Ezzel az indítvánnyal a legközelebbi konvent a pp.-ok konkrét javaslatféléle után fog ismét foglalkozni. A másik indítvány román és magyar nyelvű szk. szellemű olvasmányokkal akar a népkultúra emelésén segíteni. Ezt az indítványt a konvent elfogadta; majd elhatározta, hogy a Szövetség hivatalos lapjának nevét „Humanitas”-ra változtatja.

Most a konvent a napirend két főpontjának tárgyalására tért. Dr. F. A. főszónok tv. előterjesztette az új alkotmány tervezetét, melyet a konvent egyhangulag elfogadott és kimondta, hogy az új alkotmány azonnal életbe lép a törvénykezési rész kivételével, melyet a legközelebbi konvent fog tárgyalni. A napirend másik főpontja a választások megejtése volt. A Szövetség nagym. évé egyhangulag ismét L. S. tv.-t választotta meg, helyettes nagym.-ké pedig dr. Sz. Zs., dr. R. M. és dr. L. G. tvv.-et. Ugyancsak egyhangulag választotta meg a konvent a főtitkárt, valamint a permanens bizottság és kincstári ellenőrző bizottság 3—3 tagját. Az újonnan megválasztott nagym.-nek a tvv. bizalmáért mondott köszönetnyilvánítása után B. L. tv., a Pax főm.-e bejelentette, hogy a L. S. nagym. tv.-t a szk. ség körül szerzett érdemei elismeréséül fízsteleti tagnak választotta meg s a nagym. megköszönte a kitüntetést. Az özv. persely körözése után E. K., L. S. és Dr. Sz. Zs. tvv. mondtak lánchbeszédet s a munka befejezése után a tvv. közös ebéden vettek részt.

A M.: L.: N.: R.: rendes évi konventje.

A Romániai Nemzeti Nagypáholy rendes évi konventjét 1934. dec. 8. és 9-én tartották meg. E konventen Szövetségünket a Jánosrendi Szövetség nagym.-e, főtitkára és a permanens bizottság tagjai képviselték. A Romániai Nemzeti Nagypáholy nagymesterévé ismét Gh. V. B. tv.-t választották egyhangu lelkesedéssel. Az újonnan választott nagym.-t Szövetségünk nevében L. S. Jánosrendi nagymester üdvözölte. (E beszédet lásd a tudósítás végén). B. nagym. tv. köszönetet mondott az iránta tanusított bizalomért s meleg szavakkal emlékezett meg Jánosrendi szövetségünkről is. A munkát követő vakoláson aztán nagyszabású beszédben vázolta az újonnan választott közös nagym.: a világkőművesség helyzetét s mély hatást keltő szavakkal utalt arra, hogy a szk. ség feladata má odahatni, hogy a népek és államok egymással bé-

kében éljenek, mert hiszen egy új háború a mai hihetetlenül fejlett repülő-technika segítségével a legrövidebb idő alatt egész városokat képes megsemmisíteni. A nagym.: tv.: rámutatott a Nemzetközi Légirepülő Szövetség elnöki beszédében kifejtett tevékenységére — e Szövetséghez ma 53 nemzet tartozik — majd arról beszélt, hogyan hozta ezen a népek életében fontos Szövetségben viselt tisztjét összhangba a szk.: gondollal. A nagym.: tartalmas beszédét a tvv.: nagy tetszéssel fogadták.

Még több skót-ritusu tvv.: beszélt, akiknek beszédét szintén tetszés követte. A nagym.:, csak jóval éjjel után zárta be ezt a méltóan lefolyt ünnepi estét.

L. S. nagym.: üdvözlő beszéde :

Hatalmas és igen érdemes Nagymester !

Hatalmas és érdemes Tvv.: !

Szeretett Mesterek és Tvv.: !

Azt hiszem, mindnyájunkat érdekelni fog, ha János-rendi □□-ink munkájának szellemére rövid pillantást vetünk.

A legutóbbi két év nekünk, a M.: L.: N.: R.: -ban egyesült János-rendi tvv.: -nek gonderthes időt jelentett, mert nem voltunk képesek a M.: L.: N.: R.: -ban beállott nagy szakadást megakadályozni és azt nem is tudtuk jóvá tenni. A reánk nehezedeő lidétcnyomás azonban megszűnt s lassankint és csak lassankint nyugodtabb lett János-rendi tvv.: -ink kedélye és □□-ink-ban ismét annak a csendes, áldásos munkának szentelheftük magunkat, mely egyedül képes a szk.: szívét kielégíteni: értem ezalatt a tölem újra és újra hang-sulyozott „munkát a durva kövön“. Mert azt a felfogást valljuk, hogy a mai zürzavaros kor *átalakulását egyedül csak az érzület átalakulása* idézheti elő. És ezt az átalakulást, — melynek végül mégis csak el kell jönnie, ha nem akarják, hogy minden kultúra, nem csak egy népe, főnkre menjen — előkészíteni ama sokak lelkében, akik szk.: szövetségünkhöz tartoznak, — akiktől aztán a profán életbe s a népek és államok életébe is kisugárzik, ez — úgy hisszük mi, János-rendi tvv.: — az egész világ kőművességének főforekvése és főcélja, ha nem akarjuk szk.: rituálénkat és szimbolumainkat gyermekes játékká torzítani. A „humanum“ védelme az állam és a nép életében a különféle nyelvű és vallású polgárok együttélésének alappillére, — mivel pedig a szk.:ség alapeszméje, sőt legbensőbb lényege egy megnevesített emberiség kialakítása és annak gondozása, vagyis a humanizmus, — a szk.:ség az emberi társadalom kulturhatalmai közé tartozik s ezért a „humanum“ védelme minden kőművesség „örök célja“ kell, hogy legyen.

Ez ma szinte szinte gunyképpen hangzik, ha látjuk azokat a támadásokat, melyeket minden országban a szk.:ség ellen intéznek és amellelt látjuk, milyen ziláltak a népek s hogy mennyire uralkodik a főmegszenvedély és a főmegörület a világ és Európa felett, hogy a hatalom mindenütt a világon a legesztelenebbül bánik a tehetetlenekkel s hogy elszegényedés és éhség uralkodik s az egész emberiség széteséssel fenyeget. Mégis igaz ez a mondas: érzületből sarjadnak a tettek !

Ezért — hatalmas és igen érdemes Nagym.:, hatalmas és érdemes tvv.:, — kívánom meg János-rendi □□-inkban a tvv.: kitartó együttműködését a szk.:ség és régi, jó □□-ink feladatainak tisztázásán. Nem kölcsönös fömjenezés,

nem frázisokkal való dobálózás a célunk, hanem hűséges tárgyilagosság, nem személyi hűség, hanem becsületes fáradozás a valódi emberi értéknek s ezzel egy boldogabb együttélésnek felépítése új hazánkban, Romániában is. És én örömmel állapíthatom meg, hogy a Romániai Nemzeti Nagypáholy János-rendi Symb. Páholyai Szövetségének □□-ai megértik ezt a nehéz időt, amelyet éppen a mi nemzedékünknek, — nekünk kell megélnünk s mindenben számot vetnünk vele. Igen messze vezetne, ha mindazon értékes tárgyakat meg akarnám említeni, melyeket □□-ink tárgyaltak, — „hogy az elmét felvilágosítsák s szívünket minden nemes és jó iránt fogékonyra tegyék“, — amint ezt szertartásunk oly szépen mondja.

Kedves Tvv.:! Rusu tv.: a ma 100-nál több tv.:-t számláló Concordia □ utolsó évi jelentéséből néhány példát fog említeni, melyek Önöknek, kedves Tvv.:, megmutatják, milyen érzület uralkodik e □□-ban és hogyan iparkodnak a tvv.: a többi □ támogatásával is humánus érzületük által igazi humánus szellemű, nagyobb alkotásokat is létre hozni a profán életben. Így hát kedves tvv.:, ma jó köművesi lelkiismerettel állok az 500 „jóhirnevű, szabad férfit“ kis csapatának élén. — Bizony bennünket is elég gyakran nyugtalanít a világ és az emberek, valamint szűkebb hazánk sok kisebb-nagyobb kérdése, mely nem egyszer értékes embereket állít létkérdés elé, — de ezek a kérdések a profán életből nem hatolnak □□-ink küszöbén túl s ha szívünket gyakran el is szomorítják, éppen az emberek boldogabb együttélése tekintetében, — mi nem csüggedünk és tekintetünk nem homályosodik el arra nézve, hogy éppen itt is, hazánkban, Nagyromániában a helyesen felfogott szk.:ség kir.: Művészetének a jövőben, sőt a jelenben is nagy feladatot kell elvégeznie. Természetes ehhez mindenképp előttr annak világos tudata szükséges, hogy a valódi humanizmus szelleme által tétessük magunkat képesekké új állapotok létrehozására s hogy ne a fennálló állapotok szellemét fogadjuk be magunkba, mint most, hogy azon tönkre menjünk. Mert kedves tv.:im, „ez a sorsdöntő kérdés, mely előtt ma az emberiség áll“.

E gondolattal üdvözlöm Jánosrendi Symb. Páholyaink Szövetsége nevében igen érdemes Nagymesterünket, Bibescu hg.-et s szívből köszönöm neki azt a támogatást, melyben részesített s tiszteletfeljesen kérem azt a jövőben is. Itt jelenlévő János-rendi tvv.:eimet pedig szólítom: „Rendbe tvv.:! Hatalmas és igen érdemes Nagymesterünk, Bibescu hg. tiszteletére és hódolatunk kifejezésére: felém a jellel! — Utánam a tappsal!“

Amtliche Mitteilungen

Über dem am 17. und 18. November 1934 im Or.: Timișoara gehaltenen Konvent berichtet der Grosseekretär des Joh.: Bundes auf Grund der Arbeitstafel des Konventes Folgendes:

Am 17. November hielt unser Bundesrat seine Sitzung, in der die Anträge für den Konvent vorbereitet wurden. Am 18. November 11 Uhr vormittags fand im Rahmen einer Arbeit I. Gr. der Konvent statt. Br. Grossm.: L. S. eröffnete diesen mit einer an tiefen Gedanken reichen Rede. Seine Rede ist in der vorigen Nummer unseres Blattes in ganzem Umfange erschienen. Nachdem die Arbeitstafel des vorigen Konventes, der Jahresbericht des Grosseekretärs und der Bericht des Grosschatzm.:s zur Kenntnis genommen und dem Br.:

Grossschatzm.: das Absolutorium erteilt worden war, legte dieser das Budget des Jahres 1934—35 vor, das ebenfalls zur Kenntnis genommen wurde.

Der Konvent ging nun zur Verhandlung freier Anträge über. Der erste Antrag: zur Bekämpfung der Volkskrankheiten schlug die Organisierung einer Liga auf gesellschaftlichem Wege vor. Diesen Antrag soll nach Einlangung konkreter Anträge der Logen betreffs der Durchführung, der nächste Konvent abermals verhandeln. Der zweite Antrag bezweckte das Kulturniveau durch in frm.: Geiste romanisch und ungarisch geschriebene Lektüren zu heben und wurde vom Konvent angenommen. Dann wurde beschlossen, dass das amtliche Blatt des Bundes von nun an den Namen „*Humanitas*“ führe.

Nun wurden die zwei Hauptpunkte der Tagesordnung verhandelt. Br.: Grossredner Dr. F. A. legte das Projekt der neuen Konstitution vor, das einstimmig angenommen wurde. Der Konvent beschloss, dass die Konstitution sofort in Kraft tritt mit Ausnahme der Jurisdiktion, die in dem nächsten Konvent verhandelt wird. Nun ging der Konvent auf den anderen wichtigen Punkt der Tagesordnung: auf die Wahlen über. Zum Grossm.: des Joh.: Bundes wurde wieder Br.: L. S. einstimmig gewählt, Dep. Grossm.: wurden die Brr.: Dr. Sz. Zs., Dr. R. M. und Dr. L. G. Auch die Grossbeamten, so wie je 3 Mitglieder der permanenten Commission und der Rechnungskommission wurden neu gewählt. Nachdem Br.: Grossm.: den Brr.:n für das ihm erwiesene Vertrauen seinen Dank ausgesprochen, teilte M.: v. St.: der Loge Pax, Br. B. L. mit, dass seine Loge den Br.: Grossm.: in Anerkennung seiner frm.:ischen Verdienste zum Ehrenmitglied gewählt habe. Br.: Grossm.: sprach seinen Dank für die Auszeichnung aus. — Nachdem der Wittwensack seine Runde gemacht hatte, hielten Br.: K., L. S. und Dr. Sz. Zs. je einen Kettenspruch und nach dem Schlusse der Arbeit kamen die Br.: beim weissen Tische zusammen.

Der Konvent der M.: L.: N.: R.:

Der ordentliche Jahreskonvent der M.: L.: N.: R.: wurde am 8. und 9. Dezember 1934 abgehalten. An dem Konvent war unser Joh.: Bund durch den Br.: Grossm.:, Grosssekretär und die Mitglieder der permanenten Commission vertreten. Zum Grossm.: der M.: L.: N.: R.: wurde wieder Br.: Prinz Gh. V. B. mit einstimmiger Begeisterung gewählt. Den neugewählten Grossm.: begrüßte Grossm.: L. S. (Seine diesbezügliche Rede folgt am Ende dieses Berichtes.) Br.: Grossm.: B. dankte für das ihm erwiesene Vertrauen, indem er auch besonders der Joh.: Federation mit warmen Worten gedachte. In grossangelegter Rede schilderte dann der neugewählte gemeinsame Grossm.: Prinz B. beim Bankett die Lage der Weltfrm.:ei und wies in eindrucksvollen Worten darauf hin wie es die Aufgabe der Frm.:ei sei, dahin zu wirken, dass die Völker und Staaten mit einander in Frieden leben, da ein neuer Krieg durch die heute so enorm entwickelte Flugtechnik in kürzester Zeit ganze Städte zu zerstören im Stande sei. Der Grossm.: wies besonders auch auf seine Wirksamkeit als Praesident der Internationalen Luftschiffahrt — zu der heute 53 Nationen gehören — hin und sprach darüber, wie er diese seine wichtige Stellung im Leben der verschiedenen Völker mit der frm.:schen Gedankenwelt in Einklang bringe. Die gehaltvolle Rede des Grossm.: wurde stark akklamiert.

Es sprachen noch eine grosse Anzahl der schottischen Brr.: deren Ansprachen ebenfalls viel Beifall fanden. — Erst spät nach Mitternacht schloss der Grossm.: den würdig verlaufenen Festabend.

Die Rede des Grossm.: L. S.:

Sehr mächtiger und ehrwürdigster Grossm.:!

Sehr mächtige und ehrw.: Brr.:!

Liebe Mm.: und Brr.:!

Ich glaube es wird Sie alle interessieren einen kurzen Einblick in den Geist des Arbeitens unserer Joh.: Logen zu tun.

Für uns Joh.: Brr.: waren die letzten 2 Jahre in unserer M.: L.: N.: R.: kummervolle Zeiten, weil wir den grossen Riss in der M.: L.: N.: R.: nicht verhindern und auch nicht reparieren vermochten. Der Alpdruck, unter dem wir standen, löste sich und allmählich und nur allmählich wurden die Gemüter unserer Joh.: Brr.: ruhiger und konnten wir uns wiederum der stillen, segensreichen Arbeit in den □□ widmen, die das Maurerherz allein zu befriedigen im Stande ist: ich meine damit die von mir immer wieder betonte „Arbeit am rauhen Stein“. Denn wir leben in der Auffassung, dass eine Aenderung der heutigen chaotischen Zeit *allein* durch *einen Umschwung der Gesinnung* herbeigeführt werden kann. Und diesen Umschwung — der ja doch nur einmal kommen muss, wenn nicht *alle* Kultur — nicht die *eines* Volkes — zusammenbrechen soll — vorzubereiten in den Seelen der Vielen, die unserem Frm.: Bunde angehören — von denen er dann ausstrahlt auch in das profane Leben und das Leben der Völker und Staaten, das, glauben wir Joh.: Brr.:, ist ein Hauptziel und Hauptzweck der Maurerei der ganzen Welt, wenn wir aus unserem Frm.: Rituale und seinen Symbolen nicht eine kindische Spielerei machen wollen. Der Schutz des „Humanum“ im Staats- und Volksleben den Grundpfeiler bildet für das glückliche Zusammenleben der Bürger verschiedener Sprachen und verschiedenen Glaubens — und weil die tragende Idee in der Frm.:ei — ja gradezu ihr *Wesenskern* die Bildung und Pflege eines *veredelten Menschentums*, d. h. Humanität ist — so gehört die Frm.:ei zu den Kulturmächten der menschlichen Gesellschaft — und darum muss die Verteidigung dieses „Humanum“ „das ewige Ziel“ aller Maurerei sein.

Das klingt heute fast wie Hohn, wenn wir die Angriffe in allen Ländern auf die Frm.:ei beobachten und dabei sehen, wie die Völker so verrüete und Volksleidenschaft und Volkstorheiten die Welt und Europa beherrschen, wo Macht allenthalben in der Welt in der sinnlosesten Weise mit Machtlosen verfährt, wo Verarmung und Hunger herrschen und die ganze Menschheit aus den Fugen zu gehen droht. — Da ist doch der Anspruch wahr: aus den Gesinnungen erwachen die Taten!

Darum — Mächtiger und sehr Ehrw.: Grm.:, Mächtige und Ehrw.: Brr.: — verlange ich in unseren Joh.: Logen *treue geistige Mitarbeit* der Brr.: an der Klärung der Aufgaben der Frm.:ei und unserer guten alten Logen.

Nicht gegenseitige Verhimmlichung, nicht Phrasentum, sondern Denkart, treue Sachlichkeit, nicht persönliche Eitelkeit, sondern ein redliches Bemühen mitzuschaffen an dem Wiederaufbau rechten Menschenwertes, und damit eines glücklicheren Gemeinlebens auch in unserem neuen Vaterlande Rumänien. Und ich kann mit Freude feststellen, dass die Joh.: Logen unserer F.: L.: S.: in der M.: L.: N.: R.: diese schwere Zeit die grade unsere Generation — wir leben müssen, verstehen und ihr in allem Rechnung tragen. Es würde zu weit führen, wollte ich hier alle wertvollen Themen erwähnen, die in unseren Logen behandelt wurden — „Um den Verstand zu erhellen und das Herz für alles

Edle zu begeistern“ — wie das unser Rituale so schön ausdrückt. — Mein lieber Br.: Rusu wird Ihnen einige Beispiele sagen aus dem letzten Bericht der heute über 100 Brr.: zählenden Arader □ Concordia, die Ihnen, meine lieben Brr.:, zeigen werden, welche *Gesinnung* in diesen Logen ist und wie sich die Brr.: durch Unterstützung auch der übrigen Logen bemühen, durch ihre humane Gesinnung — auch grössere Werke wahrer Humanität im prof. Leben zu produzieren. So stehe ich heute, meine lieben Brr.:, mit gutem maurerischen Gewissen an der Spitze dieser kleinen Schaar von 500 „freien Männern von gutem Rufe“. Wohl beunruhigten auch uns oft genug die vielen kleinen und grossen Tagesfragen der Welt und der Menschen und auch unseres engeren Vaterlandes, die oft genug wertvolle Menschen vor die Existenzfrage steaten — aber aus dem prof. Leben dringen sie nicht über die Schwelle unserer Logen und wenn sie uns im Herzen oft sehr traurig machen, grade in Hinblick auf glückseeliges Zusammenleben der Menschen — den Mut wollen wir nicht verlieren und den Blick dafür nicht betrüben lassen, dass grade auch hier in unserem Vaterlande Grossrumänien die k.:Kunst der richtig erfass- ten Frm.:ei eine grosse Aufgabe der Zukunft — aber auch grade der Gegenwart zu erfüllen hat. Freilich gehört dazu vor allem das klare Bewusstsein darüber dass wir uns durch Geist wahrer Humanität befähigen lassen, neue Zustände schaffen und nicht — wie jetzt — den Geist aus den bestehenden Zuständen empfangen — und an ihm zu Grunde gehen. Denn — meine lieben Br.: — „dies ist die Schicksalsfrage vor die heute die Menschheit gestellt ist.“

Mit diesen Gedanken begrüsse ich unseren sehr Ehrw.: Grossm.: Prinz B.: namens unserer F.: L.: S.: I.:, danke ihm herzlich für allen seine Unterstützung, die er uns hat angedeihen lassen und bitte ihm ehrerbietigst auch für die Zukunft darum. Die hier anwesenden Vertreter unserer Joh.: Logen aber rufe ich; „In Ordnung, meine Brr.:! Zu Ehren und zur Huldigung unseres Sehr Mächtigen und Sehr ehrw.: Grossm.: Prinz B.: auf mich mit dem Zeichen — auf mich mit der Salve!

Detractori (Rágalmazók)

Ez a cikk a román szkség lapjában, a Lucrări de Ateliere Simbolice első számában jelent meg. Szembe állítja írója azokat az egymással homlokegyenest ellenkező és gyerekes vádakát, melyekkel az szabadkőművességet illetik. A szabadkőművesség rágalmazói soha semmiféle konkrét adatot nem tudtak tetszorakoztatni támadásaik mellett. Úrcs szavakkal játszanak. Könnyedén tépi szét a cikkíró ezeket a rágalmakat s cikke végén néhány kiváló román szabadkőműves nevét említi, akiknek idealizmusa, hazaszeretete és emberszeretete fogalommal vált már a román szellemtörténetben.

În 1914, masonii erau acuzați că pregătesc războiul.

În 1920, un prelat catolic francez afirma — bazat pe „constatarea”, din 1914, — că asasinatul arhiducelui Frânz Ferdinand a fost pregătit și executat de această tagmă primejdioasă. Erau masoni sârbi, precizează acest acuzator.

Generalul Ludendorf, în ale sale „Memorii”, primește și el această părere. O socoate întru totul dovedită. Arată numai că masonii erau Germani, nu Sârbi. I-a dezvăluit excelenței sale cineva acest secret. I-a scris într'o scrisoare. Însă nu spune cine. Nu-i voie.

Lumea simplă e dispusă să creadă legende despre fapte misterioase și tenebroase. Cinematograful de mult îi face o educație în acest sens. Acești masoni, spun unii apărători ai ortodoxiei, se dedau și la crime monstruoase. Calcă în picioare crucea sfântă, beau sînge de copii. Acuzația cu sângele apasă și asupra Evreilor. A apăsat și asupra primilor creștini în epoca persecuțiilor imperiale. De ce să calce un semn sacru în picioare niște oameni cultivați, stau și mă întreb și nu înțeleg. Ar trebui să se întrebe și să caute a înțelege și cei ce ascultă asemenea vorbe, punând în legătură acuzația cu presupușii vinovați. Pomelnicul acestor acuzați e dintre cele mai interesante: el cuprinde elita popoarelor. Avem să facem îndată o mică enumerație în ceiace privește și nația rominească.

S'a mai afirmat, la noi, într'o publicație antifimasonică, pe baza dovezilor de mai sus, cum că revoluția rusească și bolșevismul au fost operă a Lojelor. Mai mult: dărîmarea Habsburgilor și izgonirea lui Wilhelm II tot în aceste oficine a fost pusă la cale. Împărății puternice au fost trînițe la pămînt prin opera nefastă a Masonilor. Totuși alte state (România, Sîrbia, Franța), n'au fost dărîmate. Dimpotrivă.

Desigur, n'au fost dărîmate pînă acum, dar au să fie dărîmate de acum înainte.

De ce?

Nu se spune. Probabil din capriciu.

Cum?

Prin așa zisa acțiune pacifistă; prin liga internațională a păcii, etc.

Deci altădată provocau războiul.

Acum provoacă pacea.

Acești felurii detractori ar face bine să se puie cel puțin, în prealabil, de acord.

Căci sunt și oameni care judecă.

Însă probabil că atari afirmații — bazate pe scrisori, acte și documente absolut secrete — se fac pentru oamenii care nu judecă.

Masoneria mai este acuzată de anarhic. Totuși din cărțile și publicațiile ma-

sonice se vede contrarul. Cine are curiozitatea să citească un articol dintr'o enciclopedie poate vedea că asociația această predică ordinea, disciplina, ierarhia, că este contra violenței, că afirmă respectul tradiției, al familiei și al patriei.

Detractorii însă n'au nevoie de dovezi. Afirmă pe cuvântul lor și oamenii inteligenți trebuie să-i creadă.

Mai mult.

În unul din capitolele istoriei sale despre Francmasoneria franceză, Eduard Plantagenet relevă o altă acuzație mai curioasă. Masoneria ar fi susținând și ar fi propagând materialismul: că această dogmă fiind marea primejdie a zilelor de azi și pricina crizei, datorită omenirii conștiente este să distrugă cuibarele răutății.

Deci masoneria dărîmă unele imperii, pentru a clădi probabil altele. Suscită războaiele și în același timp propagă pacea. Pe lângă asta, masoneria e contra lui Dumnezeu, e antipatriotică și criminală: merită insultă și persecuții. Toate aceste minunate afirmații se fac în numele Adevărului, Justiției și, mai ales, a religiei creștine, religia blîndeței, iertării și iubirii.

Asemenea afirmații se fac împotriva tovarășiei unor oameni care, individual, nu s'au făcut cu nimic vinovați împotriva Patriei și Umanității, care, dimpotrivă, au tot dreptul la recunoștința semenilor lor. Ei bine, îndată ce au intrat într'un templu masonic, acești oameni respectabili se fac vinovați de cele mai odioase acțiuni.

Incoherență, rea-credință, interese anumite, exploatarea ignoranței, obscurantism, sălbătăcie își dau mina în toată această acțiune.

Idealurile de patriotism și umanitate care au călăuzit pe un Goethe și pe un Washington au stat și deasupra maistrilor noștri români trecuți la orientul etern. Am pomenit pe un Ion Brătianu, un Kogălniceanu, un Maiorescu, un Costache Negruzzi, un Alecsandri. Dar toate ideile și acțiunile nobile ale veacului XIX au avut campioni în masonerie și pomelnicul, cum am spus, e impresionant. Citez însă, dintr'o listă care cuprinde sute de nume, cîteva numai dintre cele foarte cunoscute: Const. Mavrocordat voievod, desrobitorul țărănimii, Ion Tăutu, Gheorghe Cuza, Costache Conaki, Constantin Pașcanu, Alexandru Hrisoverghi, Gheorghe Asaki, Anton Velini, Eftimie Murgu, Anastase Bașotă, Ion Cîmpeanu, Grigore Cuza, Manolache Drăghici, Teodor Codrescu, Dimitrie Gusti, arhimandritul Filaret Scriban, Petre Suciu, Simion Bărnuțiu, Matei Millo, Gh. Tăutu, Teodor Văitoianu, Teodor Balassan, general Cernat, Vasile Pogor, G. Mîrzescu, Dr. Ciurea, Vasile Adamache, Alexandru Lambrior, A. Naum, Dimitrie Ralet.

Aceștia sunt numai maiștri ieșeni. Să adăugăm la aceștia pe Manolache Costake Epureanu, pe Episcopul Melhisedec, Episcopul Melefiu, Grigore Brîncoveanu, Alexandru Vilara, Eufrosin Poteca, Ion Cîmpineanu, Gheorghe Golelescu, Cezar Boliac, Costache Negri, Ion Eliade Rădulescu, Ion Ghica, Dimitrie Bolintineanu, C. A. Rosetti — pentru a face să se bănuiască cel puțin de cătră cei neinițiați că afirmațiile detractorilor sunt suspecte.

Opera tuturor acestor frați ai noștri, armonioasă și patriotică, stă mărturie nu pentru laudă, ci ca o pildă vrednică de urmat de generația actuală, cu aceeași discreție și în același spirit de jertfă.

A XVIII. század magyar szabadkőművessége

Irta: dr. J. E. tv.

(Folytatás.)

V.

A rózsakeresztesek közé nagyon sok szélhámos is bejutott. Ezeknek és a később botrányba fulladt „leleplezéseknek“ tulajdonítható, hogy alig egy évtizedes virágzás után a rózsakereszteség gyors hanyatlásnak indul. A hanyatlás ütemét mégjobban meggyorsítják azok a politikai események is, amik a század végén Európát egyik legnagyobb válságába taszítják.

Különösen sokat ártott a rózsakeresztesek hírének Székely ezredes bűnügye és az ezt követő közvéleményváltozás az alkímisták addig se sokra értékelt „ideális“ főrekvéseivel szemben. Székely sikkasztása ugyanis olyan széles hullámokat vert fel nemcsak Bécsben, de az egész Monarchiában, hogy annak hatását elsősorban maguk a szabadkőművesek érezték károsan át. A magyar testőrség „becsületben megőszült“ pénztárnoka csaknem 100.000 forinttal károsította meg az államot és ezt az óriási összeget csaknem teljes egészében alkímiai kutatásaira „áldozta“. József császár szigorú büntetéssel sújtotta, de Székely ügyében mégsem volt egységes a közvélemény. Nagyon sokan melléje állottak és az ítélet szigorúsága ellen emeltek szót. Sokan a Székely esetében is József császár zsarnokoskodását látták, mások meg a „szabadkőművesek“ elleni „gyűlöletből“ próbálták a szigorú ítéletet megmagyarázni. A nagyszámu feljegyzések és röpiratok közül ebből a szempontból talán legérdekesebb az a névtelen írás, amelyet magyar és német nyelven az „igazságnak“ egyik „barátja“ bocsátott közre. Az „egy igazság barátja“ szerint Székely a „kegyetlen üldöző“ József áldozata.¹⁾ „Székely sohasem kárhóztatódott volna a gyalázat-székre, ha Frájmaurer, avagy Rózenkrájt követője nem lett volna, mert a mondódik, hogy a császár nyilván kijelentette légyen, hogy ő ezeknek az ütött-kopott embereknek (Maurereknek) meg fogná mutatni, hogy az ő védelmök semmit se segíthet.“

Az a „balvélemény“, hogy a „császár ellensége volt a szabadkőművességnek s hogy Székelyben is a szabadkőművest vette üldözőbe, általában el volt terjedve“ írja Ballagi. (Lásd Ballagi fentidézett könyve 115. oldal) és annak tulajdonítható, hogy „legtöbbször félreértették a császárnak a szabadkőművesek ügyében a magyar helytartó-tanács utján 1785. decz. 20-án kiadott s 1786 február végén életbeléptetett rendeletét.“ József rendelete valóban korlátozta a szabadkőművesek működését és páholyok fenntartását és létesítését csupán a tartományi székhelyeken engedte meg. A rendelet nagy megdöbbenést keltett eleinte úgy az erdélyi, mint a magyarországi szabadkőművesek körében, mert az „atyafiak“ József valódi szándékait nem ismerték. Az egykori aggodó levelek jól mutatják a rendelet keltezte nyugtalanságot, de a Bécsből hivatalos helyről jövő megnyugtató csakhamar megérteti a szabadkőművesekkel, hogy a korlátozások saját jól felfogott érdekeiket szolgálják, mert az ellenőrzés megszigorításával a szabadkőművesi szekták (ázsiai festvérek, rózsakeresztesek stb.) terjedésének emelnek gátat. A rendeletnek tehát „örvendeni“ kell, írja az egyik nyomtatott röpirat szerzője, mert az a szabadkőműves főrekvések megfisztyulását fogja elősegíteni.

¹⁾ Ballagi Géza: A politikai irodalom Magyarországon 1825-ig. Budapest, 1888. 113—116.

(Lásd *Gesammelte Bemerkungen und Urtheile über die k. k. Verordnung in Ansehung der Freymäurer, und ihren Orden überhaupt. Der kleinen Zahl ächter Mäurer und dem eben so kleinen Theil des unbefangenen Publikums gewidmet.* Wien, 1786. 29 lap.)¹⁾

A bécsi szabadkőművesekéhez hasonló véleménnyel találkozunk Pozsonyban is, ahol a „Zur Sicherheit“ páholy egyik tagja József rendeletét ünnepi beszédben méltatta és beszédét nyomtatásban is közzéadta.²⁾ De amennyire örvendtek a szabadkőművesség mérsékeltebb vezetőreteiben József rendeletének, ép annyira fel voltak háborodva azok, akiket e rendelet sújtott: az illuminatusok, ázsiai testvérek és a rózsakeresztesek, akik minden tiltás ellenére is tovább folytatták munkásságukat. Sorsuk azonban meg volt pecsételve. Alig telik el egy évtized és a nyolcvanas években oly annyira elterjedt „rózsakeresztes“ mozgalom már csak néhány fanatikusra támaszkodhatott. Az öreg Báróczy próbálkozásai egy nemes, de romantikus elme tragikus vergődései az álomvilág és a kiábrándító valóság között. Legújabbán felfedezett levelei³⁾, amiket gróf Széchenyi Ferenchez a legnagyobb magyar apjához írt, jól mutatják, hogy az ifjúkori „eszmény“ eléréséről akkor sem mondott le, mikor mások, egykori „testvérei“ már rég kiábrándultak a rózsakereszteségből. De a levelek, amik csupán legújabbán kerültek elé a bécsi titkos levéltár iratai közül, azt is mutatják, hogy kívül voltak még, akik érdeklődtek a „nagy titok“ iránt, ha nem is Báróczy öszinteségével, de komoly üzleti számítással. Nem lehetetlen, hogy gr. Széchenyi Ferencz maga is szabadkőműves volt, legalább is erre mutat Báróczy levelezésének szabadkőművesi keltezése, amit csak egymás között használtak az „atyafiak“.

E néhány most előkerült Báróczy levél jól mutatja, hogy a rózsakeresztesek legjobbait is milyen naiv álmokba tudta az aranygyártás gondolata ringatni. Egyik levelében (Irod. Közl. 1934. Magyar írók levelei gróf Széchenyi Ferenczhez. Közli: Valjavec Frigyes). pl. a következőkről értesíti Bécsből Széchenyit, miután Török generális levélmásolatával támasztja alá kívánságát. Egy ismerőse Töröknek olyan titkok birtokában van, amiknek segítségével aranyat lehet gyártani „Igaz, Kegyelmes Uram, írja, hogy ily fontos dologban ereszkedni, nagy maga meggondolást kíván, tekintvén kiváltképpen a hozzája kötött nagy summát“, de nem kell félni, mert ezuttal a „tsalárdság“ ki van zárva és „egyedül a summának nagy volta tarthatná még az embernek elméjét függőben; de lehet remélni, hogy ebből talán még elengedne, minek utánna pedig a Manipulatiót megtanulta az ember, nagy quantitás arannyal, ha lehet nagyban traktálni, egy néhányszor kidolgozván, önön a productumból lehetne a stipulált summának egy részét kifizetni kívált, ha nem egyszerűsmind, hanem szerenként lehetne letenni, melyre nem kételkedem, hogy reá ne menne az arcanumnak po...!

Széchenyi választát Báróczy levelére nem ismerjük, de a levél is mutatja, hogy a rózsakeresztesek „aktivitása“ milyen cél és milyen lehetőségek irányában fejlődött ki. Sajnos e kor rózsakeresztes hazai irodalma annyira ismeretlen még a fentebb már vázolt okokból, hogy mindössze egy-egy véletlenül itt-ott felbukkanó új adat vet némi világot működésükre. És még így is tevékenységük körvonalai sem állanak elég tisztán előtünk. Nem ismerjük a magyar rózsakeresztesek

1) Lásd: *Dr. Jancsó Elemér: Az erdélyi magyar szabadkőművesség kulturális és irodalmi jelentősége a XVIII-ik században.* Cluj-Kolozsvár 1934.

2) *Freymaurerrede. Gehalten in der □ zur Sicherheit im v. Pressburg bey Gelegenheit des erschiennen k. k. Befehls vom Br. Ar. 85 57 23 XII. Pressburg, 1786.* (Lásd Ballagi könyvét 117-ik oldal.)

3) Széchenyi Ferencz levelei. Irodalomtörténeti Közlemények. 1934.

kapcsolatait az akkori idők híres külföldi központjaival: Lyonnal és Bajorországgal sem.

A XVIII-ik század végén más problémák túlnak előtérbe és az „atyafiak” és lovagok titkos műhelyei vagy megszűnnek, vagy elnéptelenednek az új időkbe forduló század hajnalán. A rózsakeresztesség pedig, mint annyi más jelentős szellemi mozgalma az új eszméket kovácsló forradalmi századnak, eltűnik a társadalmi élet igazibb, hatalmasabb és a valóságokat inkább fízsteletben tartó erőinek sulya alatt.

A magyar irodalom öntudatra ébredése és a szabadkőművesség. Írók a szabadkőműves szövetségben.

Általános áttekintés.

A magyar írók szabadkőműves működését már az eddigi fejezetek folyamán is tárgyaltuk, de ezúttal azokkal az írókkal fogunk foglalkozni, akiknek szabadkőműves tevékenysége elsősorban az akkori magyar élet széles mezéjének valamelyik részén zajlott le. Az előbbi fejezetekben említett írók egy részével természetesen itt is fogunk foglalkozni, mert közülök nagyon soknak a működése a szabadkőművesség főbb irányának a területén fejlődött ki. Így például Kazinczy szerepét láttuk a rózsakeresztesséknél és a Martinovics összeesküvésben, most csupán általános szabadkőműves működését fogjuk kissé részletesebben összefogni. Tárgyalásunk menetét két kérdés tisztázása fogja uralni. Az egyik a XVIII-ik században élt magyar írók szabadkőműves voltára és tevékenységére próbál fényt deríteni, a másik pedig arra a nehéz kérdésre akar feleletet adni, hogy miben állott iróink szabadkőműves tevékenységének hatása az összmagyar irodalom fejlődésére. Mindenütt tényekből és adatokból indulunk ki és a bizonytalan értékű feltevések mellőzésével csupán a tudomány adta lehetőségek keretén belül fogjuk a rendelkezésünkre álló nyersanyag szintézisét elvégezni.

Szabadkőműves iróink tevékenységét többféle szempontból tárgyalhatnánk. A célszerűség azonban leginkább a területi és együttélési módszert ajánlja, vagyis az egyes városokban, vagy vidékeken együtt élő és dolgozó szabadkőműves írók egy helyen való tárgyalását. A földrajzi egységek egyuttal nem lelki egységek is, de külső kereteiül szolgálván az emberek együttműködésének, mintegy természetes kiindulópontok munkánk végső eredményének lezárásához: a XVIII-ik század utolsó évtizedeiben élt és egymástól legtöbbször távoli vidéken működő szabadkőműves írók egyénekenkénti és közös irodalom és művelődéstörténeti hatásának megállapítása.

A legelső író tábor, amelyikkel foglalkozni fogunk: a testőrirók és a bécsiek csoportja. A Habsburg birodalom területén Bécs lévén a szabadkőművesség mindenkori középpontja és éltetőereje, úgy idő, mint hely tekintetében az osztrák főváros szabadkőművesi mozgalmainak ismerete bir a legfőbb jelentőséggel. Magyar szempontból Bécs művelődéstörténeti jelentősége e korban döntő fontosságú. A század csaknem valamennyi szellemi áramlata vagy az osztrák fővárosból közvetlenül, vagy annak közvetítésével jut el hozzánk. Társadalmi, politikai és irodalmi életünk egyetlen jelensége sem érthető meg Bécs szellemi életének ismerete nélkül. Iróink nagy része Bécsben lép be a szabadkőműves szövetségbe és onnan hazajöve folytatja tovább ezirányu működését. E csoportban legnagyobb szerepet testőriróink játszanak, akik csaknem kivétel nélkül tagjai a szövetségnek, némelyik közülök több évtizeden át. Báróczy, Naláczy, Szacsvai, Aránka,

Bessenyei stb. mindannyian Bécsben nyernek felvételt és az osztrák főváros testőr írói, az ugyancsak ott élő, vagy csupán rövid ideig ott megforduló írónkkal együtt a páholyokon át ébrednek jelentőségük tudatára és próbálják hazamenve befolyásukat a nemzeti szellem felébresztése irányában érvényesíteni.

A második csoport: a felvidéki, időben később lép fel, de mert leglelkesebb írónk foglalnak helyet e csoport tagjai között, működésük és jelentőségük nem sokkal marad a bécsieké mögött. Bacsányi és Versegly mellett elég ha Kazinczy szabadkőműves működésére célzunk, amelyről e század összes írói közül legtöbb adat áll rendelkezésünkre.

A felvidéki szabadkőműves írók működése szoros összefüggésben van a harmadik írócsoport: a pesti és budai szabadkőműves írók munkásságával. Kármán, Pajor, Kovachich és Pálóczi Horváth Ádám e csoport leglelkesebb tagjai, de a páholy munkáin gyakran megfordulnak felvidéki írónk is és közöttük elsősorban a mindenért lelkesedő és minden „építő munkában” résztvevő Kazinczy.

Végül szabadkőműves írónk negyedik és utolsó csoportját az erdélyiek alkotják, akik nagyrészt Bécsben lépnek be a szövetségbe, de szabadkőműves működésük oroszán részét Erdély páholyaiban fejtik ki. Központjaik Nagyszében és Kolozsvár, működési hatóerejük pedig: az akkori erdélyi élet csaknem valamennyi területére kiterjed. Az erdélyi eredetű Bároczytól eltekintve Szacsvai Sándor, Aranka György, Halmágyi, Fritsi Fekete Ferencz, Gyöngyösi, Sipos, Pákei és Telekei Sámuel gróf alkotják ezt a csoportot, amelyiknek lelkes feje maga a kormányzó: a mindenért lelkesedő és humanusságáról híres Bánffy György gróf. Az erdélyi magyarság két nagy szellemi erőmutatása: a nyelv-mívelő társaság és a kolozsvári színészet szintén a szabadkőművesség kezdeményezésének köszönhetik létrejöttüket és a századvég nehéz viszonyai közötti gyors fejlődésüket.

Bécs, Pest, Erdély és a Felvidék magyar szabadkőműves írói nem álltak egymással ellenségesen szemben. Céljuk, eszközeik és módszerük legtöbbször közös. Négy csoportban való tárgyalásuk csupán a könnyebb áttekintésért történik, nem pedig tetszetős, de merev sémák felállításáért. Bécsi, pesti, erdélyi és felvidéki szabadkőműves írónk valamennyien a magyar toll harcosai voltak, akik előtt a „profán” életben és a páholyokban is egyetlen cél lebegett: a magyarság új életre ébresztése a magyar nyelven és irodalmon át.

A bécsi magyar szabadkőművesség

A magyar szabadkőművesség története mindig a legszorosabb összefüggésben állott a Monarchia és elsősorban Bécs szabadkőműves életével. Az osztrák főváros szabadkőművessége nemcsak szervezetével, de szellemi életének sokszínűségével, változó irányainak mozgalmasságával állandóan hatott a XVIII-ik századi magyar szabadkőművességre. A szövetség virágzása természetesen Bécsben épügy, mint a Habsburg monarchia többi részein, elsősorban a mindenkor politikától függött. Az uralkodóház, a katolikus egyház és az arisztokrácia állásfoglalása voltak e tekintetben a döntő tényezők. A katolikus egyház már a század elejétől fogva ellenséges szemmel nézte a szabadkőművesség terjedését és a pápa a szövetség tagjait ismételtelen bulláival sújtotta. Az uralkodóház a katolikus egyház politikáját a szabadkőművességgel szemben csak részben tette magáévá és bár a Habsburgok erős ragaszkodása a katolicizmushoz vítan felül áll, a minden-

kori uralkodók mégis jóakarattal és semlegességgel kísérték a szabadkőművesek munkáját. Az uralkodóház barátságos magatartása a főnemesség nagy részénél is utánzásra talált. Ugy a magyar, mint az osztrák arisztokrácia tevékeny részt vett a szövetség munkájában és annak vezetésében irányító szerepét hosszú időn át sikerült is megtartania. A főnemesség példáját követték a monarchia nagyobb városainak köznemesei és polgárai, akik részint meggyőződésből, részint a hatalom iránti alázatosságból és az uralkodó legfelső társadalmi osztályok szokásainak majmolási ösztönéből igyekeztek résztvenni a szabadkőművesség akkor még titokzatosnak látszó munkájában. Azonban sem az uralkodóház, sem az arisztokrácia, sem a köznemesség és a polgárság rokonszenve a szabadkőművesség iránt nem volt e század folyamán egységes. Voltak idők, amikor a szövetség működése korlátlan szabadságban részesült, máskor viszont uralkodói és kormányzói intézkedések próbáltak akadályokat gördíteni a felsőbb akartól gyakran eltérő szabadkőművesség terjedése elé.

A monarchia területén létesült első páholy, az 1726-ban Prágában alapított „Három csillaghoz“, működése meglehetősen titkos volt és hatása nem nagyon terjedt Csehország határára túlra.

Minden kétséget kizárólag a szabadkőművesség gyors elterjedése legtöbbször előkelő pártfogóinak köszönhető. Az osztrák szabadkőművesség első nagy patronusa Lotharingiai Ferencz, a későbbi Ferencz császár, aki Hágában 1731-ben lépett a szövetségbe. Az ő jóakarata támogatásának tulajdonítható, hogy Mária Teréziánál, aki mindig hidegen viselkedett a szabadkőműves eszmék iránt, az ellene törvő áramlatok nem érvényesülhettek. Befolyása oly nagy volt, hogy 1738-ban kérésére Mária Terézia meglagadta a szabadkőművesek ellen kiadott pápai bulla kihirdetését is. De a szabadkőművesség akkori ellenségei sem ültek tétlenül. Hosszas rábeszélés és titkos közbenjárások után Mária Terézia parancsára Lotharingiai Ferencz tudta és megkérdezése nélkül bezárták a bécsi páholyt és a tagok egy részét elfogták. A bezárás és a lefogás 1743 tavaszán, március 7-én történt, de a lefogás után néhány nappal maga Lotharingiai Ferencz szállott sikra Erdélyben és késznek nyilatkozott felelősséget vállalni szabadkőműves „testvérei“ tetteiért és „minden vádra megfelelni, mit ellenük emelhetnek“. L. Ferencz közbelépését természetesen rövidesen siker koronázta. Március 19-én az elfogottakat kivétel nélkül szabadon bocsájtották, de a viszhang, ami a lefogásuk nyomán keletkezett, nem ült egyhamar el és a monarchia műveltebb rétegei körében először keltette fel a szabadkőművesség iránt a figyelmet. Hogy a bécsi „esemény“ hirtelen milyen gyorsan terjedt tovább és milyen messzire jutott el, arra jellemzőek az egykori erdélyi szabadkőműves vonatkozású levelek, *) amiknek nagy részét az Erdélyi Múzeum Egyesület levéltára őrzi. A bécsi páholy lezárásának híre az akkori idők egészen „sajátos nehézségeit“ megcáfolva érte le Erdélybe. A bécsi páholy tagjainak jórészt 1743 március 7-én tartoztatták le és március 19-én bocsájtották szabadon. A hír pedig a lefogás és szabadlábrahelyezés után néhány nappal Erdélyben már közbeszéd tárgyát képezi. Így Thoroczkay István Teleki Ádámnak írt levelében (1743. március 22.) tudatja őt a lefogottak neveiről és a magyarokat pedig külön kiemeli (B. Kemény László és Kemény János urak stb.) A szabadkőműveseken kívül még mások is írtak. Így idősebb Halmágyi István írt az ifjabb Halmágyi Istvánnak és csodálkozását fejezi ki afelett, hogy a „Fraj Maurerek Societásába“ „Herczegi, Fejedelmi, Grófi személyek“ „elegyedtek volna“. Az egykori erdélyi

*) Dr. Jancsó Elemér. Az erdélyi szabadkőművesség történetéből I. A bécsi páholy bezárásának erdélyi visszhangjai.

levelek közül a legérdekesebb talán Micskei Cseh Benjámint 1743 március 31-én gróf Teleki Ádámhoz írott levele. „Ezen a földön a Frey Maurereynak nagy híre vagyon, feles uri embernek jött tudósítása, hogy Báró Kemény János és László urak is incaptiváltattak, adná Isten a felsőbb hatalmasságuk követi is, hogy benne volnának, mert így a babiloniai királyné meztelensége felfedeztetnék és a maguk bőrükben el nem férő episcopatusak felemelt szarva meg szegetnék, ha jó a vég progressna léssen, ha Isten dicsősége ellen való, gyalázattal mulik el; amig valóságát nem érthetjük, judicalnunk Isten ellen vagyon“.

Íme tehát Erdély nemesi társadalma felfigyel arra a társaságra, amelyről Bécsben akkoriban oly sok szó esett. Az egyik levél „4 hungarit“ négy magyart említ, mint akik a bécsi szabadkőművesek közé tartóztak. Nagyon valószínű, hogy már akkor sokkal több magyar lehetett a szövetség tagja, de erről biztosat nem tudhatunk, mert az egykori páholyiratok ezekből az évekből teljesen elpusztultak. A bécsi magyar szabadkőművesek „előfutárjai“, a negyvenes évek „testvérei“ az „első fecskék“ csaknem kivétel nélkül főurak. Főurak és főfisztviselek, akiket vagy a hivatalos ügyek, vagy a fejedelmi kegy hajszolása von a Habsburg főváros büvé körébe. A szabadkőművesség első magyar hívei minden bizonnyal az uralkodóház és a legfelsőbb körök rokonszenvét látván a szövetség iránt, léphettek be az akkor még gyér számú „testvérek“ közé. Ma még ismeretlen munkásságuknak tulajdonítható, hogy a szabadkőművesség iránti érdeklődés rohamosan nő a magyarok körében is és alig egy évtized múlva, a század közepén Brassó „keletén“, kigyulad az új „emberi hit“ első magyar „fáklyája“.

A Bécsben élő magyar főurak és fisztviselekön kívül nagyon sokan tartózkodtak honfitársaink közül hosszabb-rövidebb ideig az osztrák fővárosban, részint hivatalos ügyeik elintézése végett, részint pusztán időöltésből, szórakozásból. A bécsi társas élet vonzó hatása a magyar főnemességre oly nagy volt, hogy aki csak tehetett, palotát épített magának ott és a nagy családok példáját utánozva, minél kellemesebbé próbálta tenni életét az akkori szórakozások lehető minden formájának felhasználásával. A gazdag családok példáját követi a szegényebb, de nagy igényű nemesség egy része és néhány hirtelen meggazdagodott magyar polgár is, aki a felkerültek parvenüségével próbálja csillogtatni gazdagságát és igazolni műveltségét. A bécsi magyarok nagy része tehát a század második felében a gazdagság adta új és fág lehetőségek révén életformáit a társas élet modern változataiban ismeri fel. A szabadkőművesség vonzó ereje is rejtélyességén kívül a társas összefüggések gyakori voltának tulajdonítható. A titokban működő páholyok munkái megmozgatják a vidékről jövő képzeletvilágát és a „testvérek“ közötti gazdag ismerkedési és összeköttetés szerzési lehetőségek még jobban az ismeretlen „műhelyek“ felé hajtják a „profánok“ nagy tömegeit. Eleinte miként Franciaországban, úgy az osztrák birodalom területén is elsősorban főnemeseink óhajták felvételni magukat a hatvanas évek után gomba módra szaporodó páholyok valamelyikébe, de lassanként mellettük a köznemesi és a polgári elem is utat tör magának és ha egyelőre csak némán aszisztált is a „munkákon“, öntudatra ébredése évről-évre figyelemmel kísérhető főként azoknál a páholyoknál, amelyeknek leveltárai nem pusztultak az idők folyamán el.

(Folytatjuk.)

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Németország

A Saarbrückenben megalakult „Német Symbolikus Nagypáholy. száműzetésben“ a saarvidéki népszavazás lezajlása után működéséf beszüntette.

Palesztina

A palesztinai „Német Symbolikus Nagypáholy száműzetésben“ már az öödik □-t alapítja. A □□ továbbra is fenntartják azt a humanisztikus szellemet és azokat a misztikus tradíciókat, melyek a német szk.:-vesség történelmi fejlődése folytán kialakultak.

Belgium

Henry La Fontaine szenátor és Nm.: tv.: decemberben ünnepelte nyolcvanadik születésnapját Bruxelles-ben. La Fontaine Nm.: tv.: mint a béke és a népek közti egyetértés apostola, Nobel-díjjal is ki lett tüntetve.

Anglia

Az angol királyi pár a londoni Nagypáholyoknak két szabadkőműves szimbólumokkal épített kelyhet adományozott.

Finnország

A finn hadügyminiszterium megfíltotta a hadsereg tisztjeinek, hogy szk.:-ves páholyokba belépjének.

Törökország

A törökországi Nagy oriens múlt év őszén ünnepelte fennállásának 25 éves jubileumát. Az ünnepeken különböző országok szk.:-ves küldöttségei is megjelentek. A törökországi Nagy orienshez 31 □ tartozik.

Csehszlovákia.

1934. november 19-én O.: K.: K.: Karl Borda tv.: aki a „Drei Ringe“ felelős szerkesztője volt a lap tíz éves fennállása óta.

Olaszország.

Olaszországi látszat szabadkőműves-ség. Azon örvendetes hír terjedt el, hogy

Olaszországban a szabadkőművesség ismét fel fog éledni a francia-olasz barátkozás felelevenítésével. A fények megcsáfolták ezt a hírt és kiderült, hogy az az ember, ki szabadkőművesség felelevenítésén dolgozik egy látszat szabadkőművességet akar, és semmi köze nincs az olasz szabadkőművesek irányadó körével.

A francia nagypáholyok új vezetői. Az idei őszi nagygyűlésen mind a két francia főhatóság új vezetőket állított a nagypáholy élére. Náluk ugyanis az a szabály, hogy a nagymester csak két évig viselheti egyfolytában ezt a méltóságot. A Grand Orient de France nagymestere (hivatalos címe: Président du Conseil de l'Ordre) Pourian tv.: lett, helyettes nagymesterek Félicien Court és Eugene-Henri Gauthier. A Grande Loge de France nagymestere lett Michel Dumesnil de Gramont, helyettes nagymesterek: Chariri és Varache.

Ki az a Kvaternik? A horvát katolikus klérus hathatós támogatása és irányítása mellett a szabadkőművességet támadó füzetek láttak napvilágot múlt év őszén. Az első füzet címe: A szabadkőművesség Horvátországban. A címlapra nyomtatott szkves szimbólumokat hangosan ütjük át a figyelmeztető felkiáltások: „a legelső gazemberek és szélhámosok a szabadkőművesek, rabszolgái és ágensei a francia politikának, Kossuthnak a talpnyalói és Kvaternik el-lenségei, Khuena szolgálatában állnak és Strossmayera ellen küzdenek, a való igazat meghamisítják“. — A füzetben bizony igen erősen mossák a szkvesek fejét. Ilyen címetek olvas az ember: Gazemberek és szélhámosok, Napoleon ágensek... stb. Aztán megint egy égbekiáltó büne szervezetünknek: A szabadkőművesség Kvaternik ellen. Az ember szive

gazán megesik szegény. Kvaterniken, akit ennyire nem szívelnek a szabadkőművesek. Ki ez a Kvaternik, — mozdul meg az emberben a kíváncsiság? A szöveg aztán tájékoztat bennünket: Eugen Kvaternik, horvát emigráns. Ugyanaz tehát, aki a füzet megjelenése idején a marseillesi merénylet tervezettségével törte fejét s aki Pavelics-csel együtt Olaszországban retteg, hogy az olasz törvények kiadják-e őket a francia igazságszolgáltatásnak, vagy nem. A későbbi füzetek a királygyilkosság után jelentek meg. (Kvaternik neve már nem szerepel bennük!) De hogy az elszánt szabadkőműves elleni harc semmit se veszítsen lendületéből, előkerül Leon Taxil munkája s a sötét legendák napvilágot látnak horvát nyelven is. A kivonatokban reprodukált mesékben bátor igyekezettel szórnak királygyilkossági vádakot is a szabadkőművesekre...

Ekkora szívóssággal és makacs kitartással templomokat is építhetnének a horvát katolikusok, melybe Jézus suhan be öt sebével és azt sugároz, amiben hangos szolgálai megszegnyedtek: szeretetet, jóságot és igazságot.

A budapesti baráti körök előadássorozata. A budapesti baráti összejövetelek, évről-évre nagyobb és szélesebb érdeklődés mellett folytak le. A múlt év őszén a következő előadások hangzottak el: Október 30-án Dr. W. Misar, Bécs: Die Anfeindung in Frankreich und in anderen Ländern, Schwierigkeiten im letzten Jahr. November 8-án összejövetel volt a nővérekkel. Felszólalt Gerő Ödön fm. tv. November 14-én Dr. D. I. tv. „Mit tudunk a lélekről.“ Nov. 21-én F. S. tv. „A háború és béke kérdése“. Nov. 28-án Balassa József Nm.: tv. előadása. Dec. 5-én Dr. Hans Prager Bécs, fm.: tv. „Idealismus und Realismus in der Gegenwart“. A legközelebbi összejövetelek programja: A

modern világkép kialakulása, A modern világkép alapjai, A föld és az élet keletkezése, A biológiai fejlődés alaptörvényei, Átöröklés, Kiválasztódás, Fajelmélet, Szellemi kapcsolataink az utódállamokkal és az ott élő magyarsággal, Gazdasági kapcsolataink az utódállamokkal a magyarság szempontjából.

A baráti körök összejöveteleiket a Royal-szálló termében tartják havonként négyszer.

Mulatságos jegyzetek a szabadkőművességről. A Welt-Dienst könyomatos újság, mely Erfurtban jelenik meg és kimondott célja, hogy a „zsidó világhatalmi szervezetről“ informálja a nemzsidókat, f. év szeptember 1-i száma a jugoszláviai szabadkőművességről a következőket írja:

„Általánosan tudott dolog, hogy a Franciaországban olyan hatalmas szabadkőművesség irányadó szerepet játszott és játszik kontinensünk politikai és gazdasági kialakításában. A francia szabadkőművesség legfontosabb támogatói a kiséntente államok. Az ottani páholyokat Párizs irányítja, tehát ezek függenek minden tekintetben a francia köművesektől. Ezen semmit sem változtat az, hogy a kiséntente monarchista vezetés alatt áll. Nem szabad elfelejtenünk, hogy ugy a jugoszláv, mint a román dinasztíának jelentős kapcsolatai vannak a szabadkőművességgel, amelyről máskor fogunk beszámolni. Nem a monarchikus államforma az, amely magában képes volna a népeket a hanyatlástól megmenteni. Csak a népiségre alapított dinasztíák fognak a jövőben fennállani. Mi emlékszünk Altmeister Teodor Fritsch jóvendülésére, ki megjóvendölte a Hohenzollerek közeli végzetét és a következőkkel végezte: „Azoknak az uralkodóknak napjai meg vannak számlálva, kik a zsiókkal érintkeznek.“

Ezután ismerteti a jugoszláv páholyokat, többek között a „Pobrafim“ nevű páholyról írja:

„Ez a páholy a szerajevói tettesek elleni perben különös szerepet játszott és a

részvétele azon átkozott merényletben, mely a világháborút előidézte, köztudomású. Nagyon közel állt ahhoz a hirhedt Dimitrievic őrnagyhoz, akinek Sándor szerb király halála és Ferenc Ferdinánd trónörökös meggyilkolása a jelkén szárad.

Belekeveri a „Bnai Briith“ rendet és az „Odd Fellows“ szervezetet is. Az A. F. L. (Allgemeine Freimurer Liga), melynek célja szerinte is „Az összeköt-

etések fenntartása és javítása a világ testvérei között. Igyekszik egyöntetű eljárásra a közös ideál a világtestvérség és emberiség érdekében“. Erre következő a magyarázata :

„Ez a program tehát amely — a sorok között olvasva — a kommunista Internacionalehoz közel áll, és a népek testvérsülése érdekében merényleteket tart szükségesnek“.

BELFÖLDI SZABADKÖMÜVESSÉG

A temesvári munkaközösségi értekezlet múlt év november 17-én folyt le a Pax szentélyében I. S. Nm. t. elnöklelete alatt. A Jánosrendi szövetség valamennyi pp-a megfelelő számú kiküldötttel vett részt s hallgatóságként különösen számosan kísérték figyelemmel a munka menetét aradi és temesvári ft. L. S. Nm. t. rövid megnyitója után B. L. fm. t a Pax nevében üdvözölte a megjelenteket, visszapillantást vetett az aradi értekezlet óta végzett munkára s napirendi indítvány tett. Sz. J. t. (Unio), mint a munkaközösség központi megbízottja beszámol az aradi értekezlet határozatainak végrehajtásáról s ebbeli munkásságában a tt pp intenzivebb támogatását kéri különösen szellemi téren. Az anyagi szolgáltatást rendesnek és kielégítőnek tartja a pp részéről. Dr. S. Sz. (Concordia) és dr. Sz. Zs. fm. tt hozzászólása után elhatározták, hogy a legközelebbi értekezletre pontos statisztika és elszámolás is készíttessék a sajtóakció addig elért eredményeiről. Általában az eddig elért eredmények a felszólalókat kielégítik. A szakcsoportok megalakítása az egyes keleteken folyamatban van, ezeket határozat szerint a következő értekezletig ki kell építeni. Dr. Sz. I. (Unio) páholya körtáblában szétküldött javaslatát ismerteti, mely hozzászólások egész tömegét váltotta ki. Határozatként kimondják, hogy titkárok fizetéses vagy díjtalan alkalmazása az egyes pp belügye, melybe a munkaközösség beavatkozni nem kíván. A javaslat B. csoportjába felsorolt gondolatok ezidőszert még nem valósíthatók meg s erre, va-

lamint a C. csoportra nézve az Uniotól a legközelebbi értekezletre részletesebben kifejtett javaslatot vár a munkaközösség. Dr. J. K. (Pax) előterjeszti páholyának a népbetegség leküzdésére vonatkozó javaslatát. A javaslatban kidolgozott alapítási tervet elfogadását, az alakítandó ligába a páholytagok tömeges belépését kéri. Kivánatosnak tartja végül, hogy a tervet a szövetség hasonló eljárás végett tegye át a M. L. N. R. skót ritusu pp-hoz is. Az értekezlet többek hozzászólása után a javaslatot a Szövetségtanács, illetve konvent elé terjesztendőnek véli, elfogadás végett. F. A. dr. t. (Bethlen Gábor) indítványainak letárgyalása az idő előrehaladott volta miatt nem volt befejezhető. F. A. t indítványozza, hogy a következő értekezletek több időt szenteljenek a felvetett javaslatok fesztel megbeszélésére. Sz. J. t (Unio) tolmácsolja dr. M. S. fm. meghívását, hogy a legközelebbi értekezlet a Bihar p rendezésében Nagyvárad keletén tartassék meg február első felében. Ebben az irányban azonban most nem kér döntést. Az értekezlet helyének megállapítását a viszonyok fogják megszabni s ebben az irányban levelezés útján fog tájékozódni. Jelenti továbbá, hogy az Unio két év mulva üli meg alapításának ötvenedik évfordulóját s erre a szükséges lépéseket már most folyamatba tette, melyekhez a tt pp segítségét kéri. Ezután a Jánosrendi Szövetségtanács tartotta meg az új alkotmány életbeléptetése előtt utolsó ülését, melynek tárgya a másnapi konvent előkészítése volt.